

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/68/2020
Identifikačné číslo spisu: 9016010067
Dátum vydania rozhodnutia: 02.07.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:9016010067.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Jany Martinčekovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD., v právnej veci žalobcu: RNDr. F. A., bytom I. N. U. XX, N., zastúpeného: JUDr. Marián Ševčík, advokát so sídlom Nezábudkova 22, Bratislava, proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny so sídlom Špitálska 6, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 2016/49255/11049/SSZOSK zo dňa 29.03.2016, o kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č.k. 4Sa/47/2016-58 zo dňa 27.05.2020, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .

II. Žalobcovi p r i z n á v a voči žalovanému plnú náhradu trov kasačného konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp.zn. 4Sa/47/2016 zo dňa 27.05.2020 rozhodnutie žalovaného č.: 2016/49255/11049/SSZOSK zo dňa 29.03.2016 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Preskúmaným rozhodnutím žalovaný zmenil prvostupňové rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Pezinok č.k.: PK2/USZ/ZAM/2015/2357 z 29.10.2015 tak, že žalobcu v zmysle § 34 ods. 14 písm. h/, § 6 ods. 1 písm. c/ zák. č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o službách zamestnanosti“) nezaradil do evidencie uchádzačov o zamestnanie a súčasne zrušil rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu č.k.: PK/RIPASS/ZAM/2013/7725 z 08.04.2013, ktorým bol žalobca zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie odo dňa 01.04.2013. Žalovaný napadnuté rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca má aktívne živnostenské oprávnenie, teda nespĺňa zákonné predpoklady zápisu do tejto evidencie. Podľa názoru žalovaného, zákon o službách zamestnanosti v § 5 ods. 1 písm. b/ fyzickú osobu, ktorá prevádzkuje živnosť podľa živnostenského zákona jasne definuje ako samostatne zárobkovo činnú osobu. Z tohto dôvodu neprihliadol na skutočnosť, že na majetok živnostníka bol vyhlásený konkurz. Z administratívneho spisu vyplýva, že žalobca je držiteľom živnostenského oprávnenia č. ŽO-1992/08890 z 10.12.1992. Uznesením Krajského súdu v Bratislave č.k. 8K 02/97-155 z 24.04.2001 bol vyhlásený konkurz na majetok žalobcu (IČO: 30 039 223), ktorý podľa informácie

konkurznej spisovej kancelárie z 26.05.2020 nie je ukončené.

2. Krajský súd vo svojom rozsudku uviedol, že námietka, na základe ktorej nesprávny postup správneho orgánu spočíva v tom, že najprv bolo rozhodnuté o zaradení žalobcu do evidencie uchádzačov o zamestnanie (rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu z 08.04.2013) a následne (rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu z 11.03.2015) do evidencie uchádzačov o zamestnanie zaradený nebol, nie je dôvodná, pretože v danej veci bola nariadená obnova konania.

3. Námietku, podľa ktorej žalovaný neskúmal, či žalobca reálne podniká (pozn. od roku 2001 nepodniká, nakoľko na jeho majetok bol vyhlásený konkurz), vyhodnotil krajský súd ako dôvodnú. V tejto súvislosti krajský súd uviedol, že zákon o službách zamestnanosti upravuje formy pomoci štátu tým, ktorí legálne stratili zdroj svojich príjmov na živobytie, pričom majú záujem ich opätovne získať. Jedným z predpokladov získania takejto pomoci je zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie.

4. Krajský súd poukázal na fakt, že v prejednávanej veci žalobca nebol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie z dôvodu, že má stále aktívne živnostenské oprávnenie. Avšak rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave č.k. 8K 02/97-155 z 24.04.2001 bol vyhlásený doposiaľ neukončený konkurz na majetok žalobcu (IČO: 30 039 223). Priamym dôsledkom tohto konkurzného konania je faktický stav, kedy žalobca, aktuálne v postavení úpadcu, stratil akúkoľvek možnosť pokračovať vo výkone činností podľa živnostenského oprávnenia, nakladať s majetkom atď. pričom všetky jemu patriace oprávnenia prešli na správcu konkurznej podstaty. Nutným dôsledkom takéhoto stavu je skutočnosť, že žalobca vyhlásením konkurzu prišiel reálne o zdroj svojich príjmov (zisku) na živobytie. Podľa názoru krajského súdu sa tým dostal do situácie, predpokladanej zákonom o službách zamestnanosti - teda situácie, kedy štát poskytuje pomoc osobám, ktoré stratili zdroj svojich príjmov. Krajský súd konštatoval, že iba stále pretrvávajúca existencia živnostenského oprávnenia, vydaného žalobcovi za daného stavu nemôže znamenať, že žalobca svoju živnosť prevádzkuje, ako to tvrdí žalovaný v preskúvanom rozhodnutí.

5. Ak teda žalobca ako držiteľ živnostenského oprávnenia objektívne stratil možnosť fakticky vykonávať - prevádzkovať svoju živnosť a v tom dôsledku stratil možnosť zabezpečiť si prostriedky na svoje živobytie (zisku), takéto jeho postavenie nie je možné vyhodnotiť v intenciách napadnutého rozhodnutia, podľa ktorého existencia „aktívneho“ živnostenského oprávnenia automaticky znamená, že žalobca svoju živnosť prevádzkuje.

6. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podal včasnú kasačnú sťažnosť žalovaný (sťažovateľ), pretože má za to, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe. Sťažovateľ nesúhlasí s právnym názorom krajského súdu, na základe ktorého existencia živnostenského oprávnenia žalobcu neznamena automaticky to, že žalobca živnosť prevádzkuje. Práve z tohto dôvodu žalovaný zastáva názor, že krajský súd zaviazal žalovaného konať nad rozsah zákona o službách zamestnanosti. Podľa sťažovateľa žalobca má postavenie SZČO v zmysle § 5 ods. 1 zákona o službách zamestnanosti a teda nespĺňa podmienky pre zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Podľa žalovaného stačí, ak SZČO mala oprávnenie na výkon, resp. prevádzkovanie samostatnej zárobkovej činnosti, pričom nie je potrebné, aby takáto osoba dosahovala zo svojho postavenia aj skutočný príjem. V súvislosti s konkurzným konaním žalovaný poznamenal, že vyhlásením konkurzu úpadca nestráca právnu subjektivitu a postavenie fyzickej osoby ako živnostníka trvá až do zániku živnostenského oprávnenia. Vzhľadom na to, že k zániku živnostenského oprávnenia žalobcu nedošlo, nie je to prekážka prevádzkovania živnosti. V ďalšej časti kasačnej sťažnosti žalovaný poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 7Sžo/34/2011 zo dňa 29.03.2012, podľa ktorého ak je žalobca držiteľom aktívneho živnostenského oprávnenia v zmysle § 5 písm. b/ zákona o službách zamestnanosti, nebolo potrebné vykonať dokazovanie o tom, či žalobca aj živnosť vykonáva. V zmysle vyššie uvedených skutočností žalovaný žiada, aby kasačný súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

7. Vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalobca uviedol, že právny názor Najvyššieho súdu, ktorý bol

vyjadrený v rozsudku so sp.zn. 7Sžso/34/2011 zo dňa 29.03.2012 už bol prekonaný. Opätovne poukázal na skutočnosť, že v dôsledku obnovy konania žalovaný porušil právny poriadok SR a žalovaný vedome opomína lex specialis charakter zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Z dôvodu, že žalobca považuje rozsudok krajského súdu za vecne správny, navrhuje, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť žalovaného zamietol.

8. V ďalšom vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalobca uviedol, že žalovaný nepreukázal, akým spôsobom krajský súd porušil právny poriadok SR. Ďalej, podľa jeho názoru rozsudok najvyššieho súdu sp.zn. 7Sžso/34/2011 zo dňa 29.03.2012 nie je aplikovateľný v prípade žalobcu, lebo skutkový stav oboch prípadov je odlišný. Podľa názoru žalobcu, žalovaný chybné ho považuje za aktívne podnikajúceho podnikateľa v prípade, ak on už 19 rokov nepodniká. Zároveň dodal, že žalobca v právnom režime úpadcu nemôže uskutočniť výmaz zo živnostenského registra, až do ukončenia konkurzného konania a celú argumentáciu žalovaného považuje za chybnú.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovaného nie je dôvodná.

10. Kasačný súd konštatuje, že spornou bola skutočnosť, či žalobca, ktorý v čase vydania napadnutého rozhodnutia správneho orgánu mal na prevádzkovanie živnosti živnostenské oprávnenie podľa § 10 zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov, mohol byť zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie na základe jeho žiadosti.

11. Podľa § 5 ods. 1 písm. b/ zákona o službách zamestnanosti, samostatne zárobkovo činná osoba na účely tohto zákona je fyzická osoba, ktorá prevádzkuje živnosť podľa osobitného predpisu.

12. Podľa § 34 ods. písm. h/ zákona o službách zamestnanosti, do evidencie uchádzačov o zamestnanie sa nezaraďujú občania, ktorí nespĺňajú podmienky podľa § 6 ods. 1 a 2.

13. Podľa § 5 ods. 2 zákona o službách zamestnanosti, samostatná zárobková činnosť na účely tohto zákona je činnosť, ktorú vykonáva alebo prevádzkuje samostatne zárobkovo činná osoba podľa odseku 1.

14. Podľa § 6 ods.1 písm. c/ zákona o službách zamestnanosti, uchádzač o zamestnanie na účely tohto zákona je občan, ktorý môže pracovať, chce pracovať, hľadá si zamestnanie a je vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie úradu (ďalej len „evidencia uchádzačov o zamestnanie“) a ktorý neprevádzkuje alebo nevykonáva samostatnú zárobkovú činnosť.

15. Podľa § 2 zák. č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (v znení platnom v čase podania žiadosti o zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie), živnosťou je sústavná činnosť prevádzkovaná samostatne, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku a za podmienok ustanovených týmto zákonom.

16. Podľa § 14 ods. 1, písm. a/ zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní, vyhlásenie konkurzu má tieto účinky: oprávnenie nakladať s majetkom podstaty, ako aj výkon práv a povinností, ktoré súvisia s nakladaním s majetkom podstaty, prechádzajú na správcu. Právne úkony úpadcu týkajúce sa tohto majetku sú voči konkurzným veriteľom neúčinné. Osoba, ktorá uzavrela s úpadcom zmluvu, môže od nej odstúpiť, ibaže v čase jej uzavretia vedela o vyhlásení konkurzu.

17. Najvyšší súd SR zistil, že uznesením Krajského súdu v Bratislave č.k. 8K/62/97-155 zo dňa 24.04.2001 bol vyhlásený konkurz na majetok žalobcu, ktorý konkurz doposiaľ nebol ukončený. V tejto súvislosti krajský súd správne poznamenal, že „vyhlásením konkurzu automaticky nastávajú účinky § 14 zák. č. 328/1991 Zb., ktoré v tomto konkrétnom prípade znamenajú v konečnom dôsledku stratu príjmov (zisku) žalobcu v zmysle § 2 zák.č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní ... Priamym dôsledkom tohto konkurzného konania je faktický stav, kedy žalobca, aktuálne v postavení úpadcu,

stratil akúkoľvek možnosť pokračovať vo výkone činností podľa živnostenského oprávnenia, nakladať s majetkom atď. (§ 14 zák. č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní), pričom všetky jemu patriace oprávnenia prešli na správcu konkurznej podstaty. Nutným dôsledkom takéhoto stavu je skutočnosť, že žalobca vyhlásením konkurzu (a právnych dôsledkov s tým súvisiacich) prišiel reálne o zdroj svojich príjmov (zisku) na živobytie.“ V tejto súvislosti Najvyšší súd SR zastáva názor, že s ohľadom na samotnú podstatu konkurzu nemožno súhlasiť so žalovaným, že žalobca nespĺňa zákonom stanovené podmienky pre zápis do evidencie uchádzačov o zamestnanie len preto, že má živnostenské oprávnenie. Takýto formalistický výklad zákona je v rozpore s princípmi materiálneho právneho štátu. Úlohou súdu a orgánu verejnej moci v podmienkach materiálneho právneho štátu je nájsť také riešenie, ktoré je v súlade so všeobecnou ideou spravodlivosti, resp. v súlade s prirodzeno- právnyimi princípmi. Nie je možné tolerovať formalistický prístup a povinnosť súdu, resp. správneho orgánu nachádzať právo neznamena len vyhľadávať priame a výslovné pokyny v zákonomnom texte, ale tiež formulovať, čo je zmyslom a účelom právnych predpisov. Súd ako aj správny orgán teda musí nielen rešpektovať právo, ale jeho výklad a aplikácia musia smerovať k spravodlivému výsledku. Kasačný súd má za to, že mechanická a formalistická aplikácia zákona o službách zamestnanosti bez ohľadu na zmysel a účel záujmu chráneného právnou normou, priniesol v prípade žalobcu absurdné následky. Je neprijateľné, aby žalobcovi, ktorý formálne disponuje živnostenským oprávnením, avšak z dôvodu dlhotrvajúceho konkurzu z uvedeného oprávnenia nemá žiadny zisk, bránila zaradiť sa do evidencie uchádzačov o zamestnanie a tak mu znemožnila aktívny prístup na trh práce. Napriek tomu, že žalobca sa považuje za SZČO, nemá žiadny príjem. Správne orgány by v prípade žalobcu mali prihliadať na jeho snahu o nájdenie si zamestnania a mali by mu poskytnúť možnosť opätovného zaradenia do pracovného procesu na trhu práce. Takúto možnosť by mu správne orgány nemali odopierať, pretože takéto konanie je v rozpore so samotným účelom zákona č. 5/2004 Z.z., ktorým je poskytovať občanom zamestnanie prostredníctvom aktívnej politiky na trhu práce a podporovať zamestnanosť. Je potrebné rešpektovať, že zaradenie a vedenie evidencie uchádzačov nie je iba formálna záležitosť, ale jej primárnym účelom je sprostredkovať uchádzačovi vhodné zamestnanie a umožniť mu opätovne sa zaradiť do pracovného procesu na trhu práce. Snaha o získanie sprostredkovaného zamestnania tak vyjadruje zmysel a účel zákona o zamestnanosti, lebo môže viesť k tomu, že uchádzač získa zamestnanie, a tým naplní účel, pre ktorý je v evidencii úradu vedený. Bez ohľadu na to, že podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 5/2004 Z.z. žalobca ako živnostník je na účely tohto zákona považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu, okolnosť, že na majetok žalobcu je vyhlásený konkurz, znamená zánik oprávnenia vykonávať alebo prevádzkovať samostatnú zárobkovú činnosť a preto takú SZČO na účely zaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie podľa § 34 ods. 14 zákona č. 5/2004 Z.z. nemožno považovať za samostatne zárobkovú činnú osobu, ktorá prevádzkuje alebo vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť (§ 6 ods. 1 zákona č. 5/2004 Z.z.), ale je potrebné považovať ho za uchádzača, ktorý samostatnú zárobkovú činnosť nevykonáva ani neprevádzkuje (§ 6 ods. 2 zákona).

18. V kasačnej sťažnosti žalovaný poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 7Sžso/34/2011 zo dňa 29.03.2012, podľa ktorého ak je žalobca držiteľom aktívneho živnostenského oprávnenia v zmysle § 5 písm. b) zákona o službách zamestnanosti, nebolo potrebné vykonať dokazovanie o tom, či žalobca aj živnosť vykonáva. V súvislosti s týmto rozsudkom najvyššieho súdu kasačný súd poznamenáva, že krajský súd v napadnutom rozsudku neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, pretože skutkový stav uvedený v rozsudku Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 7Sžso/34/2011 zo dňa 29.03.2012 je odlišný ako v tunajšom prípade. Kým v konaní pod sp.zn. 7Sžso/34/2011 žalobca popri tom, že bol držiteľom živnostenského oprávnenia, bol súčasne aj spoločníkom vo dvoch obchodných spoločnostiach s ručením obmedzeným, čo je tiež nezlučiteľné s vedením žalobcu v evidencii uchádzačov o zamestnanie. Na majetok žalobcu v konaní pod sp.zn. 7Sžso/34/2011 nebol vyhlásený konkurz.

19. Z uvedených dôvodov aj kasačný súd v zhode s názorom krajského súdu dospel k záveru, že sťažovateľ pochybil, keď nezaradil žalobcu do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Z tohto dôvodu Najvyšší súd SR kasačnú sťažnosť žalovaného ako nedôvodnú zamietol.

20. O trovách kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 167 ods. 1 v spojení s § 467 ods. 1

SSP tak, že v konaní úspešnej žalobkyni priznal voči žalovanému nárok na úplnú náhradu trov kasačného konania.

21. O výške náhrady trov konania rozhodne krajský súd samostatným uznesením v súlade s § 175 ods. 2 v spojení s § 467 ods. 1 SSP po právoplatnosti tohto rozhodnutia.

22. Toto rozhodnutie bolo prijaté v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.